

Організаційні засади державного контролю за використанням і охороною земель

В даній роботі розкрито основні завдання та принципи державного контролю за використанням і охороною земель, а також шляхи здійснення моніторингу земель.

Охорона земель – одне з найважливіших природоохоронних завдань нашої держави, що полягає у здійсненні системи правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захисті від шкідливого антропогенного впливу, відтворенні та підвищенні родючості ґрунтів.

Земельне законодавство надає землевласникам та землекористувачам широкі права щодо самостійного господарювання на землі. Однак відповідно Конституції України статті 41 така діяльність не повинна завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі [1].

У системі управління земельними ресурсами важливе місце належить державному контролю за використанням і охороною земель. Контроль за використанням та охороною земель являє собою одну з важливих функцій державного управління у зазначеній сфері суспільних відносин.

Основними завданнями державного контролю за використанням і охороною земель є:

забезпечення додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами земельного законодавства України;

забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земель;

запобігання порушенням законодавства України у сфері використання та охорони земель, своєчасне виявлення таких порушень і вжиття відповідних заходів щодо їх усунення;

забезпечення додержання власниками землі та землекористувачами стандартів і нормативів у сфері охорони та використання земель, запобігання забрудненню земель та зниженню родючості ґрунтів, погіршенню стану рослинного і тваринного світу, водних та інших природних ресурсів [2].

Основними принципами здійснення державного контролю за використанням та охороною земель є:

- забезпечення раціонального використання та охорони земель як основного національного багатства, що перебуває під особливою охороною держави;

- пріоритет вимог екологічної безпеки у використанні земельних ресурсів над економічними інтересами;
- повне відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю внаслідок порушення земельного законодавства України;
- поєднання заходів економічного стимулювання і відповідальності у сфері використання та охорони земель.

Державний контроль за використанням і охороною земель являє собою діяльність компетентних органів держави, спрямовану на додержання вимог земельного законодавства, забезпечення гарантій реалізації земельно-правових норм та утвердження законності у земельних відносинах. Він дає можливість не лише виявляти й усувати наслідки земельних правопорушень, а й застосовувати у разі потреби до порушників земельного законодавства заходи відповідальності. Цей контроль охоплює усі категорії земель незалежно від форм власності та видів землекористування і поширюється на всіх суб'єктів земельних відносин [3].

Аналіз чинного законодавства дає можливість виділити такі види контролю за використанням і охороною земель: 1) державний; 2) самоврядний (такий, що здійснюється органами місцевого самоврядування); 3) громадський.

Державний контроль за використанням земель у системі центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів здійснює Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель і її територіальні органи.

Державний контроль за дотриманням вимог законодавства про охорону земель у системі центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів здійснює Державна екологічна інспекція та її територіальні органи.

Основними напрямками державної політики України у галузі охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки передбачене створення Державної системи екологічного моніторингу, складовою частиною якої повинен стати земельний моніторинг.

Державна система екологічного моніторингу — це інтегрована інформаційна система, що має здійснювати збирання, збереження та оброблення екологічної інформації з метою відомчої та комплексної оцінки та прогнозування стану природних середовищ, біоти та умов життєдіяльності, вироблення обґрунтованих рекомендацій щодо прийняття ефективних соціальних, економічних та екологічних рішень на всіх рівнях виконавчої влади, вдосконалення відповідних законодавчих актів, а також виконання зобов'язань України за міжнародними екологічними угодами, програмами та проектами.

Моніторинг ґрунтів у системі центрального органу виконавчої влади з питань аграрної політики проводить Державна служба охорони родючості ґрунтів та її територіальні органи.

Державний контроль за використанням і охороною земель, дотриманням вимог законодавства України про охорону земель і моніторинг ґрунтів здійснюється шляхом:

- проведенням перевірок;

- розгляду звернень юридичних і фізичних осіб;
- участі у роботі комісій при прийнятті в експлуатацію меліоративних систем і рекультивованих земель, захисних лісонасаджень, протиерозійних гідротехнічних споруд та інших об'єктів, які споруджуються з метою підвищення родючості ґрунтів та забезпечення охорони земель;
- розгляду документації із землеустрою, пов'язаної з використанням та охороною земель;
- проведення моніторингу ґрунтів та агрохімічної пастеризації земель сільськогосподарського призначення [4].

Важливого значення набуває контроль за: рекультивацією порушених земель, зніманням, використанням і збереженням родючого шару ґрунту при проведенні робіт, пов'язаних із порушенням земель, а також за своєчасним приведенням цих земель у стан, придатний для використання за призначенням; збереженням та експлуатацією протиерозійних гідротехнічних споруд і систем, захисних лісонасаджень, встановленням і збереженням межових знаків; наданням достовірних даних про наявність, стан використання земельних угідь за Державним земельним кадастром, а також інформації про наявність земель запасу.

Крім того, органи Держкомзему здійснюють контроль за проектуванням, розміщенням, будівництвом, реконструкцією, введенням у дію, експлуатацією та ліквідацією об'єктів, що негативно впливають на стан земель; своєчасним і якісним виконанням комплексу необхідних заходів щодо запобігання і ліквідації псування земель, їх забруднення виробничими та іншими відходами і стічними водами, а також при добування корисних копалин, виконанні будівельних, геологорозвідувальних, пошукових та інших робіт.

Висновки

Отже, основне завдання державного контролю за використанням і охороною земель повинно полягати у забезпеченні додержання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями і громадянами вимог земельного законодавства України.

Список літератури

1. Конституція України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР//Відомості Верховної Ради України.- 1996, № 30.- Ст. 141.
2. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. № 963-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №39. – Ст.350.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №3-4. – Ст.27.
4. Горлачук В.В., В'юн В.Г., Сохнич А.Я. Управління земельними ресурсами: Підручник/За ред. д.е.н., проф. Горлачука В.В., 2-ге вид., і переробл.- Львів: «Магнолія 2006»,2016.-443с.